

Vatten som finansiell risk

– en fråga fler borde ta på allvar

Almedalen, 3 juli 2014

Sammanfattning och slutsatser

Allt fler förstår att vatten är en viktig fråga som företag och investerare måste ta hänsyn till i sin verksamhet. Men vad görs egentligen? Har företag och investerare hittat modeller för att säkerställa hållbar vattenpåverkan?

En panel med representanter från finans- och textilbranschen, Regeringskansliet, Riksdagen och civilsamhället diskuterade just dessa frågor under vårt seminarium i Almedalen. Deltagarna framhävde en kombination av samarbete inom branscher och genom hela värdekedjan, incitament som skatteväxlingar och investeringskrav samt ökad kunskap och möjlighet för hållbara val för individen som behov för att uppnå systematiska förändringar inte bara i näringslivet men i hela samhället. Vattenförbrukning är ofta kopplat till annan resursförbrukning. Därför är återvinning och cirkulära flöden nyckelfrågor för att optimera även vattenanvändning, istället för att slänga resurser. Ansvarsfulla investeringskriterier har direkt påverkan på företag som investeras i. Där måste flera hållbarhetsaspekter som vatten ingå. Även i statliga bolagsstyrelser ska hållbarhet integreras bättre, med kriterier som korruption, arbetsvillkor men även vatten. Även om hållbar vattenanvändning kan vara en affärsmöjlighet, anses finansbranschen som så konservativ att den fortfarande måste lära sig förstå hur viktig vattenfrågan är. Men flera exempel visar hur resurseffektiva bolag presenterar väl på börsen idag.

Vatten påverkar människors liv och även frågor som fred och säkerhet och kan därför inte anses som en miljöfråga utan en mer övergripande samhällsfråga. Politikens möjliga bidrag ligger inte bara inom skattepolitik men även inom krav på statliga bolag och förvaltning av pensionspengar samt offentlig upphandling.

Medverkande

- Emilie Westholm, Folksam
- Emma Ihre, Finansdepartementet
- Helena Helmersson, H&M
- Helena Leander, Miljöpartiet
- Jonas Ahlén, SPP/Storebrand
- Viveka Risberg, Swedwatch
- Torgny Holmgren, SIWI

Torgny Holmgren, VD på **SIWI** välkomnar alla till seminariet och berättar att vattenfrågan av World Economic Forum rankats som den näst största riskfaktorn att drabba företag. En ny undersökning som kommunikationsbyrån Futerra gjort visar även att 25 procent av de 100 största företagen i Sverige ser vatten som en finansiell risk. Han lämnar därefter över till panelen genom att ställa frågan "Hur hanterar ni vatten som en risk i er verksamhet?"

Emelie Westholm, Folksam: Folksam är ett kundägt företag och våra kunder styr vilka frågor vi engagerar oss i. Vi förvaltar 325 miljarder åt våra kunder. Vi använder oss av ansvarsfulla investeringskriterier för att påverka de företag vi investerar i. Bland miljökriterierna finns vatten med.

Emma Ihre, Finansdepartementet: Vi integrerar hållbarhet i de statliga bolagens styrelser. I bolagsanalysen tittar man på aspekter som korruption, arbetsvillkor, affärsetik och vatten. Hur de riskerna ser ut beror på vilken geografisk exponering bolagen har, vilken bransch de är i och även bolagsspecifikt. Vatten är inte bara en risk men även en affärsmöjlighet om man hanterar vatten bättre än sina konkurrenter.

Helena Helmersson, H&M: H&M har många samarbeten i syfte att driva systemförändringar. Vi arbetar mycket i värdekedjan och då inte enbart med våra egna leverantörer. Tillsammans med WWF vill vi bli industridrivande inom vattenområdet och arbetar därför med att öka kunskapen om vattenfrågor hos våra leverantörer och samarbetar med lokala intressenter för att påverka på samhällsnivå. Vi ser också till att utbilda vår egen personal.

Jonas Ahlén, SPP/Storebrand: SPP/Storebrand har arbetat med hållbarhet i över 50 år. Vatten är en mycket viktigare fråga än vad finansbranschen idag förstår. Både livsmedels- och energisektorn i USA kämpar idag med vattenbrist och har byggt en pipeline till andra områden för att få vatten. Men vatten är inte bara en utmaning utan även en möjlighet för de som vill anpassa sin affärsmodell.

Viveka Risberg, Swedwatch: Swedwatch granskar både företags sociala och miljömässiga ansvar. 2008 granskade vi skoföretags användning av garverier och textilföretag i Indien och deras vattenpåverkan. Förorenat vatten påverkar människor och vatten är därmed en fråga om mänskliga rättigheter. Vatten är en samhällsfråga och en freds- och säkerhetsfråga och kan därför inte benämnas enbart som en miljöfråga. Skobranschen jobbar idag intensivt med sina underleverantörer på garverisidan.

Helena Leander, Miljöpartiet: Vi kan ställa vattenrelaterade krav på de pensionspengar som förvaltas gemensamt. Statliga bolag i Sverige har viss vattenpåverkan genom exempelvis vattenkraft, kemikaliehantering och skogsbruk. Inom upphandling i kommun och landsting bör vattenfotavtryck finnas med som en hållbarhetsfråga.

Torgny Holmgren: *Vilka beteendeförändringar måste ske?*

Emilie Westholm: Vi har tittat mycket på vatten och energi. 90 % av dagens energimodeller är beroende av vatten. Olja är exempelvis mycket vattenkrävande. Där har vi fokuserat på oljesandsutvinning. Vi har haft dialog med oljebolag och ett tätt samarbete med Greenpeace och WWF. Vi har bland annat röstat för deras resolutioner på Statoils årsstämma.

Jonas Ahlén: Det finns gott om exempel på att de mest resurseffektiva bolagen också har presterat bättre på börsen över tid och är mer lönsamma idag. I Sverige är exempelvis Alfa Laval ett miljöteknikföretag som positionerat sig bra och hjälper sina kunder att bli mer vatteneffektiva.

Emma Ihre: Det gäller att vidareutveckla befintlig bolagsanalys och att få in vatten i ägardialog, bolagsanalys och bolagsstyrning. Alla som har makt och inflytande måste bidra. Vi måste se till att ta in rätt personer i styrelser. När Finansministern träffar bolagen så är hållbarhet första punkt på agendan.

Viveka Risberg: Statliga bolag är föregångare jämfört med många privata. Finns många privata företag som inte arbetar med vatten alls. Vi tar vatten för givet här. I Bangladesh skrattar de åt att vi spolar våra

toaletter med dricksvatten. Efterfrågan på vatten kommer att öka med 55 % till 2050. Det behövs krafttag och beteendeförändringar för samtliga i samhället.

Helena Helmersson: Det gäller att känna sin värdekedja och omge sig med rätt partners. Vi känner att vi måste skala upp våra pilotprojekt snabbt – och samarbete är en förutsättning för att lyckas med uppskalning. Vi behöver tänka mer cirkulärt genom att exempelvis förlänga plaggens livslängd och återanvända textilfibrer.

Helena Leander: Vi behöver skapa en ekonomisk modell som stimulerar denna typ av återvinning och cirkulation. Ett bidrag är grön skatteväxling där mer skatter ligger på miljöpåverkan och inte på arbete.

Torgny Holmgren: *Mycket få vet vad vatten kostar till skillnad från energi som är allmänt känt. Prissättningsfrågan måste upp på dagordningen. Hur kan man värdera vatten för att in frågan i resultat och balansräkningar?*

Jonas Ahlén: Se på energisektorn i USA; skiffergas som är mycket vattenkrävande utvinns i områden med vattenbrist. Vilka har exponering i områden med vattenbrist? Om så, vilka har gjort investeringar i nödvändig infrastruktur för att säkra vattentillförsel? Vilka har tagit höjd för att priset på vatten kommer att vara ett annat i framtiden? Utifrån dessa frågor gör vi en bedömning av hur företagen hanterar vattenrisk.

Emelie Westholm: Det ser vi som Folksams eget ansvar. När skador inträffat träffar vi entreprenörer som ska utföra reparationer. Där använder vi nu Bra Miljöval-märkning.

Emma Ihre: Vi har liknande värderingar som investerare. Med fiktiva priser blir det inte en korrekt värdering men en längre tidshorisont är viktig.

Helena Helmersson: Pumas profit and loss inom ”natural accounting” är ett inspirerande projekt som vi tittar på. Ett annat är HIGG Index, ett indikatorbaserat verktyg som underlättar för tillverkare och återförsäljare att värdera produkter utifrån dess hållbarhet. Visionen är förstås att detta är något kunden kommer kunna ta del av.

Viveka Risberg: Det är viktigt att man mäter och värdesätter ekosystemtjänster. Men det betyder inte att vi ska sätta ett pris på och handla med dem. Pavan Sukdev har sagt att 40 % av de största multinationella bolagens vinster skulle försvinna om man såg till att uträkna vad de kostat i naturresursuttag. Vi måste bli medvetna om värdet!

Helena Leander: Prissättningspolitik har hittills mest fokuserat på klimat och energi. Men vi måste börja titta på vatten. Skuggpriser är inte lika effektiva som verkliga priser. Men först när det blir priser på riktigt som det kommer börja bita.

Frågor från publiken

När man sätter ett pris på vatten kan det leda till att stora investeringsbanker och privata aktörer köper upp mark för att skaffa kontroll. Det påverkar förstås människors rätt till vatten. Hur ser ni på detta, att vatten kan bli en handelsvara och en bra investering?

Helena Leander: Man bör inte kompromissa med vatten som en mänsklig rättighet. Det blir problem när kommersiella aktörer inte betalar. Vi är inte kategoriska mot prissättning men med respekt för vatten som mänsklig rättighet.

Viveka Risberg: Vi ser en stor fara med prissättning. Vatten kan bli den nya oljan. Redan idag ser vi kopplingen till "land grabbing". I Filippinerna odlas ananas och det byggs golfbanor som använder stora mängder vatten. Utsatta länder använder resurserna fel.

SPP/Storebrand, gör ni riskbedömningar utifrån vatten? Vilka konkreta analyser gör ni?

Jonas Ahlén: Vi gör hållbarhetsrating av alla bolag. Vi tittar på hållbar drift, positionering mot globala trender och finansiering och stabilitet. Baserat på detta sätter vi ett hållbarhetsvärde från 1-100.

Låt säga att vi skulle ses igen om 5 år. Vad skulle ni vilja ha fått gjort till dess?

Emilie Westholm: Jag skulle vilja se att individen gör bra val.

Jonas Ahlén: Fler bolag rapporterar på sin vattenanvändning och att vatten prissätts in i börskurser.

Emma Ihre: Vatten är en del av affären, annars är det inte en hållbar affär.

Helena Helmersson: Fler samarbeten som driver hela industrin framåt har initierats. Vi har hittat ett sätt att sluta kretsloppet.

Viveka Risberg: Alla är mer kunniga om vattenfrågan.

Helena Leander: Skärpt lagstiftning och att frågan om vatten är lika självklar som andra miljöfrågor.

Karin Glaumann, Nicolai Schaaf, Swedish Water House, 2014-07-09